

آیا عزاداری مداوم در روحیه مردم تأثیر منفی نمی گذارد؟

سؤال کننده : محمد هادی عاصیان

توضیح سؤال :

Aya azadare modavem dar roheya mardom taser manfe nemeghozarad va neme tavan ba shade den ra behtar ghostaresh dad.

آیا عزاداری مداوم در روحیه مردم تأثیر منفی نمی گذارد و نمی توان با شادی ، دین را بهتر گسترش داد ؟

پاسخ :

به طور مسلم، نه شادمانی افراطی و بدون دلیل پسندیده است و نه ماتم زدگی و غم و اندوه مداوم؛ بلکه شایسته پسندیده آن است که انسان راه تعادل در پیش گیرد؛ یعنی نه اسیر سرخوشی های بی دلیل شده و نه آن که غمزده و گوشه گیر شود بلکه برحسب مورد و واقعیات موجود خود را تطبیق دهد.

شیعیان تمام سال عزادار نیست که آن را دشمنان اهل بیت بهانه کرده و هر روز در شبکه های ماهواره بازگو می کنند؛ بلکه در طول سال، فقط ده روز محرم (برای آقا امام حسین علیه السلام) و دوازده روز برای دیگر معصومین (آقا رسول خدا صلی الله علیه و آله تا آقا امام حسن عسکری علیه السلام) به عنوان ایام عزاداری رسمی برای خاندان عصمت و طهارت (علیهم السلام) اختصاص می دهیم و در مقابل، در طول سال مراسم متعددی در ولادتهای اهل بیت و اعیاد مذهبی برگزار می کنیم مانند : ولادت رسول مکرّم اسلام (صلي الله عليه و آله و سلم) و آقا امام صادق علیه السلام (۱۷ ربیع الاول)، روز بعثت رسول اکرم (صلي الله عليه و آله و سلم) (۲۷ رجب) ، ولادت ام ابیها حضرت فاطمه زهراء صلوات الله سلامه علیها (روز مادر) (۲۰ جمادی الثاني)، ولادت مولی الموحدين آقا امیرالمؤمنین صلوات الله و سلامه علیه (روز پدر) (۱۳ رجب) سالروز ازدواج آقا امیر المؤمنین و خانم فاطمه زهرا علیهما السلام (۱ ذی الحجه)، میلاد آقا امام مجتبی صلوات الله و سلامه علیه (۱۵ رمضان) ، میلاد آقا امام حسین و آقا ابالفضل العباس و آقا امام سجاد علیهم السلام (۳ و ۴ و ۵ شعبان) ، میلاد آقا امام باقر صلوات الله و سلامه علیه (۱ رجب) ولادت آقا موسی بن جعفر صلوات الله و سلامه علیه (۷ صفر) ، دهه کرامت (میلاد حضرت فاطمه معصومه سلام الله علیها ۱ ذیقعد و ولادت آقا امام رضا صلوات الله و سلامه علیه ۱۰ ذیقعد) ، میلاد آقا امام جواد صلوات الله و سلامه علیه (۱۰ رجب) ، میلاد آقا امام هادی صلوات الله و سلامه علیه (۱۵ ذی الحجه) ، ولادت آقا امام حسن عسکری صلوات الله و سلامه علیه (۸ ربیع الثاني) ، دهه مهدویه (میلاد منجی عالم بشریت حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف (۱۵ شعبان) ، عید سعید فطر (۱ شوال) ، دهه ولایت (عید قربان ۱۰ ذی الحجه ، عید غدیر ۱۸ ذی الحجه) ، ولادت اسوه صبر و استقامت حضرت زینب کبری سلام الله علیها (روز پرستار) ، میلاد حضرت علی اکبر (۱۱ شعبان ، روز جوان) ، و...

علاوه بر این اعیاد ، اعیاد ملی دیگر هم مانند دهه فجر و در کشور داریم که در تمامی این اعیاد (اعم از میلاد اهل بیت علیهم السلام و) ما دین را با شادی کردن تبلیغ می کنیم.

از طرفی اگر ما نظری روانشناسانه به انسان بیندازیم می ببینیم در رفتارهای ما دست کم دو دسته از عوامل نقش اساسی

ایفا می‌کنند.

یک دسته عوامل شناختی که موجب می‌شود انسان مطلبی را بفهمد و بپذیرد که در این نوع شناخت از استدلال‌های عقلی و تجربی یا راه‌های دیگر استفاده می‌شود.

دسته دوم از عوامل مؤثر در رفتارهای انسان انگیزه‌ها یا به تعبیر دیگر احساسات و عواطف، تمایلات، میل‌ها و گرایش‌ها یا غرائز و ... می‌باشند.

انسان برای به حرکت در آمدن به سمت تعالی علاوه بر عوامل شناختی، به عوامل روانی دیگری نیز نیاز دارد تا او را بسوی کار برانگیزد و او را به طرف انجام هدف سوق دهد.

مثلاً، همه ما میدانیم که در این یک شهری مردم محروم بسیاری وجود دارند اما دیدن یک شخص محروم با یک حالت رقت آور می‌تواند در ما تأثیری ببخشد که صرف دانستن، هیچگاه آن اثر را ندارد.

بنابراین در انسان علاوه بر شناخت، نیروی دیگری به نام انگیزش‌ها و هیجانات وجود دارد که عامل آن، احساسات و عواطف است. این عامل هم باید تقویت شود تا نقش خود را ایفا کند. از طرفی احساسات و عواطف انواع مختلفی دارد. تحریک هر نوع احساسات و عواطف باید با حادثه مربوط، متناسب باشد.

بعد از بعثت پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم) حادثه‌ای که بزرگترین نقش را در تاریخ اسلام ایفا کرد، حادثه شهادت سرور آزادگان حضرت امام حسین (علیه السلام) بود. لذا برای تحریک احساسات مردم برای انجام دادن کاری شبیه کار امام حسین علیه السلام باید کاری متناسب با آن انجام داد، یعنی باید کاری کرد که حزن مردم بر انگیزخته شود، اشک از دیده‌ها جاری شود، شور و عشق در دل‌ها پدید آید. و در این حادثه چیزی که می‌تواند چنین نقشی را بیافریند همین مراسم عزاداری و گریستن و گریاندن دیگران است، در حالی که خندیدن و شادی کردن هیچ وقت نمی‌تواند چنین نقشی را ایفا کند. این قبیل مسائل عشق دیگری می‌خواهد که از سوز و اشک و شور پدید می‌آید. راه آن همین عزاداری هاست.

ضمن اینکه تجدید آن خاطره‌ها در واقع نوعی بازنگری و بازسازی آن حادثه هاست، اگر حادثه مفیدی بوده است و در جایگاه خود منشأ آثار و برکتی به شمار می‌رفته است، باز نگری و بازسازی آن نیز می‌تواند مراتبی از آن برکات را داشته باشد. علاوه بر این در همه جوامع انسانی مرسوم است که به نوعی، از حوادث گذشته خود یاد می‌کنند، آنهارا بزرگ شمرده و به آنها احترام می‌گذارند.

این کار بر اساس یکی از مقدس‌ترین خواسته‌های فطری است که خدا در نهاد همه انسانها قرار داده است و از آن به حس حق شناسی تعبیر می‌کنیم. لذا این خواسته فطری همه انسانهاست که در برابر کسانی که به آنها خدمت کرده اند حق شناسی و شکرگزاری کنند، علاوه بر این، یاد خاطره‌هایی که در سعادت جامعه تأثیر داشته، می‌تواند عامل مؤثری در زمان بیان خاطره‌ها در راستای تأمین سعادت جامعه بیافریند.

پس همانطور که اصل آن حادثه تأثیر مفیدی در جامعه آن روز داشته، تجدید خاطره و بازسازی آن نیز می‌تواند آثاری متناسب با آن داشته باشد.

موفق باشید

گروه پاسف به شبهاات

مؤسسه تحقیقاتی حضرت ولی عصر (عج)